

ترامادول، یک داروی شبه اپیوئید و ضد درد

پیرو اطلاعیه های شماره ۲۸ و ۳۰ مرکز ADR ایران راجع به عوارض دارویی ترامادول که در مرداد و آبان ماه سال ۱۳۸۲ منتشر شده است و نظر به اینکه از بدو ورود ترامادول به بازار دارویی ایران تاکنون عوارض متعددی گزارش شده است، توجه همکاران محترم را به نکات زیر جلب می نمایم:

- ترامادول یک ترکیب صناعی ضد درد و شبه اپیوئید می باشد که در بازار دارویی ایران به صورت قرص، کپسول ۵۰ و ۱۰۰ میلی گرمی و آمپول ۱۰۰ میلی گرمی موجود می باشد و برای درمان دردهای نسبتاً شدید حاد یا مزمن از قبیل دردهای بعد از عمل جراحی و دردهای سرطانی استفاده می شود.
- ترامادول در بدن از چندین راه متابولیزه می شود. یکی از راهها، سیستم آنزیمی سیتوکرم P450 می باشد. مهمترین متابولیت حاصل از متابولیسم ترامادول M₁ نام دارد که تمایلش جهت باند شدن به رسپتور μ اپیوئیدی ۲۰۰ بار بیشتر از ترامادول و اثر ضد دردی آن نیز ۶ برابر ترامادول است.
- فعالیت اپیوئیدی بستگی به تمایل کم جزء اصلی و تمایل زیاد متابولیت M₁ برای باند شدن به رسپتور μ اپیوئید دارد.
- ترامادول ممکن است نشانه های شبه اپیوئید (سرگیجه، خواب آلودگی، یبوست، تعریق، خارش) ایجاد کند اما احتمال بروز دپرسیون تنفسی نسبت به مورفین کمتر می باشد مگر در نوع تزریقی که این احتمال زیاد است.
- تا به حال ثابت نشده است که ترامادول مثل مورفین بتواند باعث ریلیز هیستامین گردد.
- در ۷٪ مردم فعالیت ایزوآنزیم متابولیزه کننده ترامادول کمتر است (به این افراد متابولیزر ضعیف می گویند) به همین دلیل غلظت ترامادول در سرم آنها بیشتر و غلظت متابولیت M₁ کمتر است. مصرف همزمان ترامادول با مهار کننده های آنزیمی نظیر فلوکستین، پاروکستین و کینیدین باعث کاهش غلظت M₁ می شود.
- ترامادول باعث مهار باز جذب نوراپی نفرین و سروتونین نیز می شود، بنابر این نباید همراه با مهار کننده های مونوآمینوآکسیداز و ضد افسردگی های سه حلقه ای مصرف شود.

با توجه به توضیحات بالا عنایت داشته باشید که :

- ۱- اگر چه ترامادول به عنوان یک داروی اپیوئیدی طبقه بندی نشده است، می تواند اثرات شبیه آنها را ایجاد کند.
- ۲- با قطع ناگهانی ترامادول علایم Withdrawal می تواند اتفاق بیافتد، این حالت ممکن است با taper کردن دارو رخ ندهد.
- ۳- مصرف این دارو در افراد مسن باید با احتیاط صورت گیرد و ایمنی مصرف این فرآورده در کودکان به اثبات نرسیده است.
- ۴- در هنگام تجویز دارو از صحت عملکرد کلیه و کبد بیمار مطمئن باشید و دارو را برای مدت زمان محدودی تجویز نمایید.
- ۵- با توجه به مکانیزم دارو موارد زیادی از Abuse و Misuse دارو مشاهده و گزارش شده است لذا در صورت مراجعه بیمار جهت مصرف خودسرانه دارو او را از عوارض آن آگاه نموده و جهت تشخیص و رفع پاتولوژی اولیه به پزشک ارجاع دهید.
- ۶- در صورت مشاهده هر گونه عارضه متعاقب مصرف این دارو با مرکز ثبت و بررسی عوارض ناخواسته داروها (۶۴۰۴۲۲۳) تماس حاصل فرمایید.

References:

1. American Hospital Formulary Service (AHFS) Drug Information 2004.
2. Mosby's Drug Consult, 2005

مرکز ثبت و بررسی عوارض ناخواسته داروها

دبیرخانه تحقیقات کاربردی - معاونت غذا و دارو

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی